

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z JĘZYKA NIEMIECKIEGO DLA KLAS 5–8 SZKOŁY PODSTAWOWEJ

I. Cele kształcenia

Celem nauczania języka niemieckiego w klasach 5–8 jest:

- rozwijanie umiejętności komunikowania się w języku niemieckim w sytuacjach życia codziennego;
- kształcenie rozumienia wypowiedzi ustnych i pisemnych;
- rozwijanie umiejętności tworzenia wypowiedzi ustnych i pisemnych;
- poszerzanie zasobu słownictwa i znajomości struktur gramatycznych;
- kształcenie poprawnej wymowy, intonacji i akcentu;
- rozwijanie umiejętności reagowania językowego;
- kształtowanie samodzielności w nauce języka;
- poznawanie elementów kultury, tradycji i życia codziennego krajów niemieckojęzycznych;
- rozwijanie kompetencji interkulturowej i szacunku dla innych kultur.

II. Wymagania edukacyjne – klasa 5

Ocena celująca

Uczeń:

- swobodnie posługuje się poznanym słownictwem i strukturami gramatycznymi;
- rozumie wypowiedzi ustne i pisemne zawierające poznane oraz częściowo nowe elementy językowe;
- samodzielnie i płynnie wypowiada się na tematy związane z życiem codziennym;
- tworzy poprawne i rozbudowane wypowiedzi ustne i pisemne;
- stosuje poznane struktury gramatyczne w sposób świadomy i poprawny;
- prawidłowo reaguje w typowych i mniej typowych sytuacjach komunikacyjnych;
- potrafi samodzielnie zdobywać i wykorzystywać informacje w języku niemieckim;
- wykazuje bardzo duże zainteresowanie językiem niemieckim i kulturą krajów niemieckojęzycznych;
- wykonuje dodatkowe zadania i projekty językowe.

Ocena bardzo dobra

Uczeń:

- bardzo dobrze opanował poznane słownictwo;
- rozumie ogólny sens i większość szczegółowych informacji zawartych w słuchanych i czytanych tekstach;
- samodzielnie formułuje wypowiedzi ustne na poznane tematy;
- tworzy poprawne wypowiedzi pisemne;
- prawidłowo stosuje poznane struktury gramatyczne;
- potrafi przedstawić siebie, rodzinę, zainteresowania, szkołę, plan dnia i czas wolny;
- prawidłowo reaguje na pytania i polecenia;
- popełnia nieliczne błędy, które nie zakłócają komunikacji;
- aktywnie uczestniczy w lekcjach.

Ocena dobra

Uczeń:

- opanował większość poznanego słownictwa;
- rozumie główną treść prostych wypowiedzi ustnych i pisemnych;

- potrafi formułować krótkie wypowiedzi ustne;
- tworzy proste wypowiedzi pisemne według poznanych wzorów;
- zazwyczaj poprawnie stosuje podstawowe struktury gramatyczne;
- potrafi prowadzić prosty dialog;
- reaguje na podstawowe pytania i polecenia;
- popełnia błędy językowe, ale zasadniczo potrafi przekazać zamierzoną informację.

Ocena dostateczna

Uczeń:

- opanował podstawowy zasób słownictwa;
- rozumie proste, krótkie wypowiedzi dotyczące znanych tematów;
- potrafi udzielić podstawowych informacji o sobie i swoim otoczeniu;
- tworzy krótkie wypowiedzi ustne i pisemne z pomocą nauczyciela lub według wzoru;
- zna podstawowe zasady odmiany czasowników i użycia rzeczowników;
- potrafi odpowiedzieć na proste pytania;
- popełnia liczne błędy językowe, ale zazwyczaj możliwe jest zrozumienie jego wypowiedzi;
- wymaga pomocy przy wykonywaniu bardziej złożonych zadań.

Ocena dopuszczająca

Uczeń:

- zna ograniczony zasób podstawowego słownictwa;
- rozumie najprostsze polecenia i pytania;
- potrafi podać podstawowe informacje o sobie;
- odpowiada pojedynczymi słowami lub bardzo prostymi zdaniami;
- z pomocą nauczyciela wykonuje proste ćwiczenia;
- zna wybrane podstawowe struktury gramatyczne;
- popełnia liczne błędy, jednak podejmuje próby komunikowania się;
- wykazuje minimalne postępy w nauce.
-

III. Wymagania edukacyjne – klasa 6

Ocena celująca

Uczeń:

- bardzo swobodnie komunikuje się w języku niemieckim;
- rozumie wypowiedzi o różnym stopniu trudności;
- samodzielnie tworzy rozbudowane wypowiedzi ustne i pisemne;
- poprawnie wykorzystuje poznane struktury gramatyczne;
- posługuje się szerokim zasobem słownictwa;
- potrafi samodzielnie zdobywać informacje i wykorzystywać je w wypowiedziach;
- bierze udział w projektach i dodatkowych zadaniach;
- wykazuje zainteresowanie kulturą krajów niemieckojęzycznych.

Ocena bardzo dobra

Uczeń:

- dobrze rozumie teksty słuchane i czytane;
- potrafi samodzielnie wypowiadać się na poznane tematy;
- tworzy logiczne i spójne wypowiedzi pisemne;

- stosuje poprawnie poznane struktury gramatyczne;
- posiada bogaty zasób słownictwa;
- potrafi prowadzić rozmowę w typowych sytuacjach życia codziennego;
- potrafi opisać osoby, miejsca, wydarzenia i czynności;
- aktywnie uczestniczy w zajęciach.

Ocena dobra

Uczeń:

- rozumie główną treść prostych tekstów;
- potrafi wypowiadać się na znane tematy;
- tworzy krótkie wypowiedzi pisemne;
- stosuje podstawowe struktury gramatyczne;
- zna większość wymaganego słownictwa;
- potrafi uczestniczyć w prostych dialogach;
- popełnia błędy, które nie uniemożliwiają komunikacji.

Ocena dostateczna

Uczeń:

- zna podstawowe słownictwo i struktury gramatyczne;
- rozumie proste wypowiedzi dotyczące znanych sytuacji;
- potrafi udzielić podstawowych informacji;
- tworzy krótkie wypowiedzi według wzoru;
- potrafi prowadzić prosty dialog z pomocą;
- popełnia liczne błędy, ale przekazuje podstawowe informacje.

Ocena dopuszczająca

Uczeń:

- zna podstawowe słowa i zwroty;
- rozumie najprostsze komunikaty;
- potrafi odpowiedzieć na proste pytania;
- tworzy pojedyncze zdania;
- wykonuje podstawowe zadania z pomocą nauczyciela;
- podejmuje próby komunikowania się.

IV. Wymagania edukacyjne – klasa 7

Ocena celująca

Uczeń:

- posługuje się językiem niemieckim bardzo swobodnie i samodzielnie;
- rozumie teksty o różnym stopniu trudności;
- tworzy spójne, logiczne i rozbudowane wypowiedzi;
- właściwie dobiera środki językowe do sytuacji komunikacyjnej;
- poprawnie stosuje poznane struktury gramatyczne;
- wykorzystuje bogate słownictwo;
- potrafi samodzielnie wyszukiwać, selekcjonować i prezentować informacje;
- aktywnie uczestniczy w projektach językowych;
- zna i potrafi przedstawić wybrane informacje dotyczące krajów niemieckojęzycznych.

Ocena bardzo dobra

Uczeń:

- bardzo dobrze rozumie teksty słuchane i czytane;

- samodzielnie wypowiada się na większość poznanych tematów;
- tworzy poprawne i spójne wypowiedzi pisemne;
- stosuje poznane struktury gramatyczne;
- posiada szeroki zasób słownictwa;
- potrafi prowadzić rozmowę i reagować w typowych sytuacjach;
- potrafi wyrażać opinie, prośby, preferencje i uzasadniać swoje zdanie;
- popełnia sporadyczne błędy językowe.

Ocena dobra

Uczeń:

- rozumie główną treść tekstów;
- potrafi porozumieć się w większości typowych sytuacji;
- tworzy krótkie, logiczne wypowiedzi;
- zna i stosuje większość podstawowych struktur gramatycznych;
- posiada wystarczający zasób słownictwa;
- potrafi opisywać osoby, miejsca, wydarzenia i sytuacje;
- potrafi wyrazić prostą opinię;
- popełnia błędy, które zazwyczaj nie zakłócają komunikacji.

Ocena dostateczna

Uczeń:

- rozumie proste teksty dotyczące znanych tematów;
- potrafi przekazać podstawowe informacje;
- tworzy krótkie wypowiedzi ustne i pisemne;
- zna podstawowe struktury gramatyczne;
- posługuje się ograniczonym słownictwem;
- potrafi reagować w prostych sytuacjach komunikacyjnych;
- wymaga wsparcia przy bardziej złożonych zadaniach.

Ocena dopuszczająca

Uczeń:

- zna podstawowe zwroty i wyrażenia;
- rozumie proste pytania i polecenia;
- potrafi przekazać najważniejsze informacje;
- tworzy bardzo krótkie wypowiedzi;
- wykonuje proste ćwiczenia z pomocą nauczyciela;
- podejmuje próby rozmowy.

V. Wymagania edukacyjne – klasa 8

Ocena celująca

Uczeń:

- bardzo dobrze i samodzielnie posługuje się językiem niemieckim;
- rozumie większość informacji zawartych w tekstach i wypowiedziach dotyczących znanych oraz częściowo nowych tematów;
- tworzy rozbudowane, spójne i logiczne wypowiedzi ustne i pisemne;
- swobodnie reaguje w sytuacjach komunikacyjnych;
- właściwie stosuje poznane struktury gramatyczne;
- posiada bogaty zasób słownictwa;
- potrafi uzasadnić swoje zdanie i prowadzić rozmowę;
- samodzielnie korzysta z różnych źródeł informacji;

- potrafi zaprezentować informacje dotyczące życia, kultury, tradycji i realiów krajów niemieckojęzycznych;
- jest przygotowany do dalszego rozwijania kompetencji językowych.

Ocena bardzo dobra

Uczeń:

- bardzo dobrze rozumie teksty słuchane i czytane;
- samodzielnie tworzy wypowiedzi ustne i pisemne;
- potrafi opisać osoby, miejsca, wydarzenia i sytuacje;
- potrafi wyrażać opinie, preferencje, emocje i uzasadniać swoje stanowisko;
- prawidłowo stosuje poznane struktury gramatyczne;
- posługuje się odpowiednim zasobem słownictwa;
- potrafi prowadzić dialog w typowych sytuacjach życia codziennego;
- popełnia nieliczne błędy językowe.

Ocena dobra

Uczeń:

- rozumie główną treść tekstów;
- potrafi komunikować się w typowych sytuacjach;
- tworzy logiczne, choć niezbyt rozbudowane wypowiedzi;
- stosuje podstawowe struktury gramatyczne;
- zna większość wymaganego słownictwa;
- potrafi wyrazić opinię i uzasadnić ją prostymi argumentami;
- potrafi napisać krótką wiadomość, e-mail, opis lub wypowiedź na znany temat;
- błędy językowe nie uniemożliwiają komunikacji.

Ocena dostateczna

Uczeń:

- rozumie podstawowe informacje zawarte w prostych tekstach;
- zna podstawowe słownictwo i struktury gramatyczne;
- potrafi przekazać podstawowe informacje dotyczące siebie i otoczenia;
- tworzy krótkie wypowiedzi według wzoru;
- potrafi uczestniczyć w prostym dialogu;
- popełnia liczne błędy, ale jego wypowiedź jest częściowo zrozumiała;
- wykonuje podstawowe zadania przy wsparciu nauczyciela.

Ocena dopuszczająca

Uczeń:

- rozumie najprostsze komunikaty;
- zna ograniczony zasób podstawowych słów i zwrotów;
- potrafi udzielić krótkiej odpowiedzi;
- tworzy pojedyncze zdania;
- z pomocą nauczyciela wykonuje proste zadania;
- podejmuje próby komunikowania się w języku niemieckim;
- posiada wiadomości i umiejętności umożliwiające dalszą naukę.

VI. Zakres tematyczny dla klas 5–8

W zależności od realizowanego programu nauczania uczeń rozwija słownictwo i umiejętności w zakresie następujących obszarów:

- człowiek – dane osobowe, wygląd, charakter, zainteresowania, uczucia i emocje;
- miejsce zamieszkania – dom, mieszkanie, pomieszczenia, wyposażenie;

- edukacja – szkoła, przedmioty, przybory szkolne, życie szkolne;
 - praca – zawody i miejsce pracy;
 - życie prywatne – rodzina, przyjaciele, codzienne czynności;
 - żywienie – produkty spożywcze, posiłki, restauracja, zdrowe odżywianie;
 - zakupy i usługi;
 - podróżowanie i turystyka;
 - kultura i media;
 - sport i czas wolny;
 - zdrowie i higiena;
 - świat przyrody;
 - pogoda i pory roku;
 - życie społeczne;
 - święta i tradycje;
 - kraje niemieckojęzyczne i ich kultura;
 - technika i korzystanie z technologii informacyjno-komunikacyjnych.
-

VII. Podstawowe umiejętności oceniane na lekcjach

1. Rozumienie ze słuchu

Uczeń:

- rozumie polecenia nauczyciela;
- rozpoznaje główną myśl wypowiedzi;
- wyszukuje określone informacje;
- rozumie proste dialogi i komunikaty;
- określa kontekst wypowiedzi;
- reaguje odpowiednio na usłyszane informacje.

2. Rozumienie tekstów pisanych

Uczeń:

- rozumie ogólny sens tekstu;
- wyszukuje informacje szczegółowe;
- określa główną myśl tekstu;
- rozpoznaje intencje nadawcy;
- korzysta z kontekstu w celu zrozumienia nieznanymi wyrazów;
- interpretuje proste informacje przedstawione w tekstach.

3. Mówienie

Uczeń:

- przedstawia siebie i inne osoby;
- opisuje osoby, miejsca i przedmioty;
- opowiada o swoich zainteresowaniach i codziennych czynnościach;
- udziela i uzyskuje informacje;
- wyraża opinie, preferencje i emocje;
- składa propozycje i reaguje na propozycje innych;
- prowadzi rozmowę w typowych sytuacjach życia codziennego;
- stosuje odpowiednie zwroty grzecznościowe.

4. Pisanie

Uczeń:

- zapisuje pojedyncze słowa i zdania;
- tworzy krótkie wypowiedzi;

- opisuje osoby, miejsca i wydarzenia;
- pisze wiadomości, e-maile i krótkie teksty użytkowe;
- przekazuje informacje zgodnie z poleceniem;
- stosuje podstawowe zasady ortografii i interpunkcji języka niemieckiego.

5. Reagowanie językowe

Uczeń:

- przedstawia siebie i inne osoby;
- pyta o informacje i udziela informacji;
- wyraża prośby, podziękowania i przeprosiny;
- zaprasza, przyjmuje lub odrzuca zaproszenie;
- proponuje i uzgadnia wspólne działania;
- wyraża zgodę lub sprzeciw;
- pyta o drogę i wskazuje drogę;
- dokonuje zakupów;
- zamawia posiłki;
- rezerwuje miejsce lub usługę;
- reaguje odpowiednio do sytuacji komunikacyjnej.

VIII. Gramatyka

Uczeń, odpowiednio do poziomu klasy, opanowuje i stosuje między innymi:

- rodzajniki określone i nieokreślone;
- liczbę pojedynczą i mnogą rzeczowników;
- odmianę rzeczowników;
- zaimki osobowe, dzierżawcze i wskazujące;
- czasowniki regularne i wybrane czasowniki nieregularne;
- czasowniki modalne;
- czasowniki rozdzielnie i nierozdzielnie złożone;
- czasowniki zwrotne;
- czas teraźniejszy Präsens;
- czas przeszły Perfekt;
- podstawowe zastosowanie Präteritum;
- tryb rozkazujący Imperativ;
- szyk wyrazów w zdaniu oznajmującym i pytającym;
- zdania złożone ze spójnikami;
- przeczenie nicht i kein;
- przyimki z odpowiednim przypadkiem;
- mianownik, biernik i celownik;
- stopniowanie przymiotników;
- określanie czasu, miejsca, kierunku i sposobu;
- liczebniki główne i porządkowe;
- konstrukcje służące do wyrażania opinii, zamiarów, prośb, możliwości i obowiązku.

IX. Kryteria ogólne oceniania

Przy ustalaniu oceny nauczyciel bierze pod uwagę w szczególności:

- stopień opanowania wiadomości i umiejętności określonych w programie nauczania;

- poprawność językową;
- zasób słownictwa;
- poprawność gramatyczną;
- płynność i komunikatywność wypowiedzi;
- rozumienie tekstów słuchanych i pisanych;
- umiejętność reagowania językowego;
- samodzielność w wykonywaniu zadań;
- systematyczność pracy;
- aktywność podczas zajęć;
- postępy ucznia w stosunku do jego wcześniejszych osiągnięć.

Ocena nie powinna być uzależniona wyłącznie od liczby popełnionych błędów.

Szczególne znaczenie ma **skuteczność komunikacji, stopień samodzielności oraz postęp ucznia**.

DOSTOSOWANIE WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH Z JĘZYKA NIEMIECKIEGO dla uczniów klas 5–8 szkoły podstawowej

Dostosowanie wymagań edukacyjnych z języka niemieckiego do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia odbywa się z uwzględnieniem zaleceń zawartych w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego, ustaleń zespołu nauczycieli i specjalistów oraz zapisów indywidualnego programu edukacyjno-terapeutycznego (IPET).

Dostosowanie nie oznacza obniżenia wartości celów kształcenia, lecz dostosowanie metod, form pracy, sposobu przekazywania treści, tempa pracy oraz sposobu sprawdzania osiągnięć do możliwości ucznia.

I. Uczeń z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim

1. Ogólne zasady pracy

W pracy z uczniem należy:

- dostosować tempo pracy do jego możliwości;
- formułować krótkie, jasne i jednoznaczne polecenia;
- przekazywać polecenia w sposób konkretny, unikając nadmiernie złożonych instrukcji;
- w razie potrzeby powtarzać i wyjaśniać polecenia;
- upewniać się, czy uczeń zrozumiał polecenie;
- dzielić większe zadania na mniejsze etapy;
- stosować częste powtórzenia i utrwalanie materiału;
- odwoływać się do konkretów i przykładów;
- wykorzystywać pomoce wizualne: obrazki, ilustracje, schematy, tabele, mapy myśli, fiszki;
- ograniczać ilość materiału przeznaczonego do jednorazowego opanowania;
- wprowadzać nowe słownictwo małymi partiami;
- umożliwiać korzystanie z poznanego wcześniej słownictwa i wzorów zdań;
- stosować ćwiczenia oparte na wielokrotnym powtarzaniu poznanych struktur;
- wzmacniać pozytywnie nawet niewielkie postępy ucznia;
- zapewnić dodatkowy czas na wykonanie zadań, jeżeli jest to potrzebne;
- unikać stawiania ucznia w sytuacji nagłego odpytywania, jeżeli powoduje to dezorganizację jego pracy.

2. Słownictwo

Uczeń powinien:

- opanowywać przede wszystkim słownictwo niezbędne do komunikacji w codziennych sytuacjach;
- uczyć się słownictwa w mniejszych partiach;
- wykorzystywać słownictwo w praktycznych sytuacjach;
- korzystać z ilustracji, kart obrazkowych i fiszek;
- mieć możliwość korzystania z własnego słowniczka;
- utrwalać słownictwo poprzez wielokrotne powtarzanie;
- rozpoznawać i stosować podstawowe słowa i zwroty związane z omawianym tematem.

W ocenianiu większą wagę należy przywiązywać do umiejętności wykorzystania podstawowego słownictwa w komunikacji niż do bezbłędnego zapamiętania dużej liczby nowych wyrazów.

3. Gramatyka

Należy:

- ograniczać liczbę nowych struktur gramatycznych wprowadzanych jednocześnie;
- przedstawiać reguły gramatyczne w sposób prosty i konkretny;
- stosować przykłady zamiast długich objaśnień teoretycznych;
- wykorzystywać kolorystyczne oznaczanie elementów zdania;
- stosować schematy i tabele;
- utrwalać jedną strukturę przed wprowadzeniem kolejnej;
- umożliwiać korzystanie ze wzorów zdań;
- oceniać przede wszystkim umiejętność zastosowania podstawowej struktury w praktyce.

Uczeń może otrzymać gotowy schemat, np. konstrukcję zdania, którą następnie uzupełnia odpowiednim słownictwem.

4. Rozumienie ze słuchu

Należy:

- stosować krótkie nagrania;
- w razie potrzeby kilkakrotnie odtwarzać nagranie;
- przed wysłuchaniem tekstu wyjaśnić najważniejsze słowa;
- stosować zadania zamknięte, dobieranie, wskazywanie, prawda/fałsz;
- ograniczać liczbę informacji, które uczeń musi jednocześnie zapamiętać;
- umożliwiać korzystanie z ilustracji wspierających rozumienie nagrania;
- sprawdzać przede wszystkim rozumienie ogólnego sensu wypowiedzi i podstawowych informacji.

5. Czytanie

Należy:

- dobierać krótkie teksty;
- stosować teksty o przejrzystej strukturze;
- wyróżniać najważniejsze informacje;
- wyjaśniać trudniejsze słownictwo;
- dzielić dłuższy tekst na fragmenty;
- umożliwiać korzystanie ze słowniczka;
- stosować pytania dotyczące najważniejszych informacji;
- w pierwszej kolejności sprawdzać rozumienie ogólnego sensu tekstu.

6. Mówienie

Należy:

- umożliwiać przygotowanie wypowiedzi przed jej przedstawieniem;
- stosować pytania pomocnicze;
- wykorzystywać dialogi według wzoru;
- umożliwiać korzystanie z podanych słów i zwrotów;
- stopniowo wydłużać wypowiedzi;
- akceptować krótkie i proste wypowiedzi, jeżeli przekazują wymaganą informację;
- nie wymagać natychmiastowej odpowiedzi, jeżeli uczeń potrzebuje czasu na sformułowanie wypowiedzi;
- oceniać przede wszystkim komunikatywność i podjęcie próby porozumienia się.

7. Pisanie

Należy:

- stosować ćwiczenia uzupełniania luk;
- wykorzystywać rozsypanki wyrazowe;
- stosować pisanie według wzoru;
- podawać bank słów;
- ograniczać długość wymaganej wypowiedzi;
- umożliwiać korzystanie ze słownika lub wcześniej przygotowanych materiałów, jeżeli nie jest to sprawdzian znajomości słownictwa;
- zwracać uwagę przede wszystkim na przekazanie podstawowej informacji;
- nie obniżać nadmiernie oceny za błędy, które nie uniemożliwiają zrozumienia wypowiedzi.

8. Sprawdziany i kartkówki

Należy:

- ograniczyć zakres materiału do najważniejszych treści;
- jasno określić zakres sprawdzianu;
- stosować krótsze i bardziej przejrzyste zadania;
- dzielić sprawdzian na mniejsze części;
- stosować większą liczbę zadań zamkniętych;
- umożliwić dodatkowy czas na wykonanie pracy;
- w razie potrzeby odczytać lub dodatkowo wyjaśnić polecenie;
- unikać poleceń wieloczętowych;
- umożliwić poprawę pracy zgodnie z zasadami obowiązującymi w szkole;
- uwzględniać postępy ucznia.

9. Ocenianie

Przy ocenianiu należy brać pod uwagę:

- możliwości psychofizyczne ucznia;
- stopień samodzielności;
- wkład pracy;
- systematyczność;
- postępy;
- podejmowanie prób komunikacji;
- stopień opanowania najważniejszych wiadomości i umiejętności;
- praktyczne wykorzystanie języka.

Nie należy porównywać osiągnięć ucznia bezpośrednio z wynikami innych uczniów, lecz odnosić je do jego indywidualnych możliwości i ustalonych wymagań.

II. Uczeń z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera

1. Ogólne zasady pracy

W pracy z uczniem należy:

- zapewnić przewidywalną i uporządkowaną organizację lekcji;
- jasno określać cele i kolejne etapy pracy;
- przekazywać krótkie, konkretne i jednoznaczne polecenia;
- unikać niejasnych sformułowań, metafor i wieloznacznych komunikatów, jeśli mogą powodować trudności w rozumieniu;
- uprzedzać o zmianach w organizacji zajęć;
- stosować stałe schematy i rytuały lekcyjne;
- zapisywać najważniejsze informacje na tablicy;
- ograniczać nadmiar bodźców rozpraszających uwagę;
- umożliwiać pracę w spokojnym miejscu, jeżeli uczeń tego potrzebuje;
- zapewnić dodatkowy czas na wykonanie zadania w sytuacji przeciążenia;
- wykorzystywać zainteresowania ucznia jako element motywujący;
- wzmacniać pozytywne zachowania i osiągnięcia;
- unikać publicznego zawstydzania ucznia;
- nie interpretować dosłownie zachowań wynikających z trudności w komunikacji społecznej jako braku dobrej woli.

2. Organizacja lekcji

Pomocne jest stosowanie stałego schematu:

1. przedstawienie celu lekcji;
2. krótkie przypomnienie poprzedniego materiału;
3. wprowadzenie nowego słownictwa lub struktury;
4. ćwiczenie według wzoru;
5. samodzielne wykonanie zadania;
6. podsumowanie i sprawdzenie wykonania zadania.

W miarę możliwości należy informować ucznia o zmianach, zastępstwach, sprawdzianach, pracy w parach lub grupach.

3. Słownictwo

Należy:

- wprowadzać słownictwo w uporządkowanych kategoriach;
- stosować listy słów, fiszki, obrazki i schematy;
- jasno określać, które słowa uczeń powinien opanować;
- wykorzystywać zainteresowania ucznia do utrwalania słownictwa;
- stosować powtórzenia i ćwiczenia utrwalające;
- umożliwiać korzystanie z przygotowanego słowniczka;
- wykorzystywać skojarzenia i logiczne grupowanie słownictwa.

4. Gramatyka

Należy:

- przedstawiać reguły w sposób uporządkowany i logiczny;
- stosować tabele, schematy i przykłady;
- jasno określać wyjątki od reguł;
- przedstawiać jeden problem gramatyczny w danym momencie;
- umożliwiać korzystanie z tabel gramatycznych podczas ćwiczeń;
- wielokrotnie utrzymywać poznane struktury;

- wykorzystywać schematy zdań.

Uczeń często korzysta z jasnych reguł i logicznych zależności, dlatego warto przedstawiać materiał gramatyczny w sposób systematyczny i przewidywalny.

5. Rozumienie ze słuchu

Należy:

- przed nagraniem podać temat i cel słuchania;
- wskazać, jakich informacji uczeń ma szukać;
- stosować krótkie fragmenty nagrań;
- w razie potrzeby umożliwić ponowne odsłuchanie;
- ograniczać liczbę informacji wymagających jednoczesnego przetwarzania;
- stosować zadania zamknięte i uporządkowane;
- unikać oceniania wyłącznie na podstawie szybkości reakcji.

6. Czytanie

Należy:

- umożliwiać uczniowi zapoznanie się z tekstem we własnym tempie;
- dzielić dłuższe teksty na mniejsze fragmenty;
- wyróżniać najważniejsze informacje;
- stosować pytania pomocnicze;
- umożliwiać korzystanie ze słownika;
- wykorzystywać zainteresowania ucznia przy doborze dodatkowych tekstów;
- nie wymagać szybkiego czytania na głos, jeżeli nie wynika to z indywidualnych zaleceń.

7. Mówienie i komunikacja

Należy:

- uprzedzać ucznia o konieczności wypowiedzi ustnej;
- pozwolić mu wcześniej przygotować odpowiedź;
- stosować pytania o jasno określonej treści;
- umożliwiać korzystanie z notatek i słów kluczowych;
- stopniowo wprowadzać dialogi i scenki;
- jasno określać zasady pracy w parach i grupach;
- przydzielać konkretną rolę podczas pracy zespołowej;
- nie wymagać spontanicznej interakcji społecznej w sytuacji silnego stresu;
- oceniać przede wszystkim treść i komunikatywność wypowiedzi, a nie naturalność zachowań społecznych.

8. Pisanie

Należy:

- podawać dokładną strukturę wymaganej wypowiedzi;
- stosować wzory tekstów;
- przedstawiać kryteria wykonania zadania przed rozpoczęciem pracy;
- wykorzystywać listy kontrolne;
- dzielić dłuższe zadania na etapy;
- umożliwiać korzystanie ze słownika, jeżeli celem zadania nie jest sprawdzenie pamięciowego opanowania słownictwa;
- oceniać zgodnie z wcześniej podanymi kryteriami.

9. Praca w parach i grupach

Należy:

- jasno określić zasady współpracy;

- wskazać uczniowi konkretną rolę;
- podać czas wykonania zadania;
- określić oczekiwany efekt;
- dobierać parę lub grupę w sposób zapewniający uczniowi poczucie bezpieczeństwa;
- unikać sytuacji, w których uczeń musi samodzielnie organizować pracę całej grupy;
- stopniowo rozwijać umiejętność współpracy.

10. Sprawdziany i kartkówki

Należy:

- zapowiadać sprawdziany z odpowiednim wyprzedzeniem;
- dokładnie określać zakres materiału;
- podawać jasne kryteria sukcesu;
- stosować przejrzystą graficznie formę arkusza;
- unikać nadmiernej liczby bodźców na jednej stronie;
- dzielić długie sprawdziany na części, jeśli jest taka potrzeba;
- zapewnić dodatkowy czas, jeżeli wynika to z zaleceń;
- umożliwić pracę w spokojniejszych warunkach;
- upewnić się, że uczeń rozumie polecenie;
- umożliwić poprawę zgodnie z zasadami obowiązującymi w szkole.

11. Ocenianie

Przy ocenianiu należy uwzględniać:

- indywidualne możliwości ucznia;
- stopień opanowania wymaganych wiadomości i umiejętności;
- samodzielność;
- systematyczność;
- postępy;
- wysiłek włożony w wykonanie zadania;
- umiejętność wykorzystania języka w praktyce;
- stopień realizacji ustalonych kryteriów.

Należy unikać obniżania oceny wyłącznie z powodu trudności w zakresie komunikacji społecznej, kontaktu wzrokowego, ekspresji emocjonalnej czy zachowania, jeśli nie są one przedmiotem ocenianych umiejętności językowych.

III. Dostosowanie poszczególnych sprawności językowych – zestawienie

Obszar	Niepełnosprawność intelektualna w stopniu lekkim	Autyzm / zespół Aspergera
Tempo pracy	Dostosowanie tempa, dodatkowy czas	Dodatkowy czas w sytuacji przeciążenia lub trudności z przetwarzaniem informacji
Polecenia	Krótkie, proste, powtarzane	Jednoznaczne, konkretne, najlepiej również zapisane
Słownictwo	Małe partie materiału, częste powtórzenia	Uporządkowane tematycznie, schematy, logiczne grupowanie

Obszar	Niepełnosprawność intelektualna w stopniu lekkim	Autyzm / zespół Aspergera
Gramatyka	Proste reguły, przykłady, schematy	Reguły przedstawione logicznie i systematycznie
Słuchanie	Krótkie nagrania, wielokrotne odstuchiwanie	Jasny cel słuchania, możliwość ponownego odstuchania
Czytanie	Krótkie teksty, podkreślone informacje	Dzielenie tekstu na fragmenty, czas na samodzielne przetwarzanie
Mówienie	Wzory zdań, pytania pomocnicze	Możliwość wcześniejszego przygotowania wypowiedzi
Pisanie	Wzory, bank słów, krótsze wypowiedzi	Jasna struktura, kryteria i etapy wykonania
Sprawdziany	Krótsze zadania, prostsze polecenia, dodatkowy czas	Przewidywalność, jasny układ, zapowiedź i możliwość pracy w spokojnych warunkach
Praca grupowa	Wsparcie nauczyciela, proste role	Jasno określona rola i zasady współpracy
Ocenianie	Uwzględnianie postępów i możliwości	Uwzględnianie możliwości oraz trudności w komunikacji społecznej
Motywacja	Częste pochwały i wzmacnianie sukcesów	Pozytywne wzmocnienia, przewidywalność i wykorzystywanie zainteresowań
Materiały	Ilustracje, schematy, fiszki, tabele	Schematy, plan lekcji, instrukcje krok po kroku, materiały uporządkowane wizualnie

IV. Zasady oceniania dostosowane do potrzeb ucznia

W przypadku obu grup uczniów należy:

- stosować jasne i wcześniej znane kryteria oceniania;
- formułować wymagania w sposób konkretny;
- oceniać osiągnięcia w odniesieniu do dostosowanych wymagań;
- uwzględniać indywidualne możliwości psychofizyczne ucznia;
- doceniać systematyczność i postępy;
- wzmacniać samodzielność;
- umożliwiać poprawę nieopanowanych umiejętności;
- stosować różnorodne formy sprawdzania wiedzy;
- nie uzależniać oceny wyłącznie od wyników testów pisemnych;
- w miarę możliwości umożliwiać wykazanie się wiedzą poprzez odpowiedź ustną, pracę praktyczną, projekt lub inne dostosowane formy;
- unikać sytuacji powodujących niepotrzebny stres, jeśli nie służą one sprawdzeniu konkretnej umiejętności językowej.

V. Uwagi końcowe

Dostosowanie wymagań powinno mieć charakter indywidualny. Nie wszystkie wskazane formy muszą być stosowane u każdego ucznia. Ostateczny zakres dostosowań należy

ustalić na podstawie zaleceń zawartych w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego, rozpoznanych potrzeb ucznia oraz ustaleń zespołu opracowującego IPET. Celem dostosowania jest zapewnienie uczniowi możliwości osiągania sukcesów edukacyjnych na miarę jego możliwości, przy jednoczesnym rozwijaniu kompetencji językowych, komunikacyjnych i społecznych.